

ĆMA BUKSZPANOWA (*CYDALIMA PERSPECTALIS* (WALKER))

Rozprzestrzeniający się szkodnik bukszpanów w Polsce

Cydalima perspectalis: A – motyl; B – gąsienice żerujące na liściach bukszpanu (fot. Matteo Maspero i Andrea Tantardini, Centro MiRT - Fondazione Minoprio, Włochy; <https://gd.eppo.int>)

Uszkodzenia spowodowane przez *Cydalima perspectalis* na bukszpanie: A – uszkodzone liście; B – uszkodzony żywopłot (fot. Matteo Maspero i Andrea Tantardini, Centro MiRT - Fondazione Minoprio, Włochy; <https://gd.eppo.int>).

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Szkodnik ten pochodzi z Azji (Chiny, Japonia, Korea, azjatycka część Rosji), skąd został zawleczony do Europy (pierwsze wykrycia miały miejsce w 2007 r. w Holandii, Niemczech i Szwajcarii), a obecnie notowany jest w wielu innych krajach europejskich. **W Polsce po raz stwierdzony w 2012 r. w województwie dolnośląskim, w kolejnych latach w województwie małopolskim, opolskim, podkarpackim, mazowieckim i łódzkim. Bardzo prawdopodobne jest dalsze rozprzestrzenienie się szkodnika ku północy kraju.**

Cydalima perspectalis jest motylem z rodziny wachlarzykowatych (Crambidae). Rozpiętość skrzydeł owada dorosłego (motyla) wynosi ok. 40 mm. Najczęściej spotykane są osobniki, u których skrzydła obu par są białe z brązowym obwiedzeniem (patrz fotografia). Rzadziej spotyka się motyle, których skrzydła są całkowicie jasnobrązowe, z fioletowym połyskiem i białą, półksiężycowatą plamą. Larwy (gąsienice), które żerują na roślinach, dorastają do 35–44 mm długości, a ich ciało jest owłosione. Zabarwienie gąsienic początkowo jest zielonkawe z brązowymi podłużnymi liniami, a następnie staje się ciemniejsze, brązowe. Głowa gąsienic jest czarna.

Rośliny żywicielskie

Szkodnik żeruje na bukszpanach (*Buxus* spp.), w tym *B. microphylla* (bukszpan drobnolistny), *B. microphylla* var. *insularis*, *B. sempervirens* (bukszpan zimozielony) i *B. sinica*.

Objawy występowania i szkodliwość

Jaja składa na liściach bukszpanu. Wylęgłe z jaj gąsienice rozpoczynają żerowanie na liściach i młodych pędach wytwarzając obficie przędzę. Są one bardzo żarłoczne i w wyniku ich żerowania może dochodzić do całkowitej defoliacji oraz zasychania roślin. W południowej Polsce znany jest przypadek całkowitego zniszczenia żywopłotu z bukszpanu w ciągu ok. 2 tygodni. Poczworki spotyka się na roślinach. Formami zimującymi są gąsienice, które również spotyka się na roślinach. W Polsce rocznie rozwijają się 2-3 pokolenia szkodnika.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Zasięg lotu motyli wynosi 5-10 km. Na większą odległość szkodnik może rozprzestrzeniać się wraz z roślinami bukszpanu i ich częściami (np. gałęziami).

Poszukiwania szkodnika

W celu stwierdzenia szkodnika należy w czasie sezonu wegetacyjnego, minimum raz na 1-2 tygodnie, bardzo uważnie przeglądać gałązki bukszpanu, zwłaszcza wewnątrz krzewu, gdyż tam składane są jaja. W przypadku stwierdzenia pierwszych porażonych roślin w danym stanowisku, lustracje tych roślin prowadzić częściej, co 1-2 dni. Ponadto pod roślinami umieszczać plandekę, folię budowlaną, itp., na które należy wytrząsać rośliny, a zebrane w ten sposób jaja i gąsienice należy niszczyć, np. przez spalenie.

Postępowanie w przypadku wystąpienia agrofaga

W przypadku stwierdzenia obecności agrofaga na roślinach bukszpanu, rosnących w parkach, ogrodach, na tarasach, balkonach, itp. należy przeprowadzić jego zwalczanie. Najprostszym zabiegiem jest usuwanie i niszczenie przez spalenie porażonych gałęzi oraz żerujących na nich gąsienic. Zabieg ten jest jednak mało skuteczny i może być zastosowany przy niewielkim nasileniu występowania szkodnika na niedużej liczbie roślin (np. w ogrodzie i na balkonie). W ogrodach doraźnie można wyłukiwać gąsienice strumieniem wody z węża ogrodniczego. Znacznie skuteczniejsze są zabiegi za pomocą środków ochrony roślin zarejestrowanych do stosowania przeciwko ćmie bukszpanowej, takich jak biologiczne insektycydy dopuszczone do obrotu przez MRiRW. Zabiegi należy przeprowadzać zgodnie z zaleceniami na etykietach preparatów. Przedmiotowe insektycydy są zalecane do stosowania tylko przez użytkowników profesjonalnych, np. przez wyspecjalizowane firmy. Ponadto, w miejscach uprawy bukszpanów celowe jest wywieszanie pułapek feromonowych zawierających feromony wabiące samce ćmy bukszpanowej. Pułapki są dostępne w centrach ogrodniczych i pozwalają na monitoring występowania szkodnika, a ponadto dzięki odławianiu samców ograniczają możliwości zapładniania samic i składania przez nie jaj. Przy dużym nasileniu występowania szkodnika i tym samym silnym uszkodzeniu roślin konieczne jest zniszczenie porażonych krzewów bukszpanu w całości, przez spalenie. Krzewów tych nie przeznaczają na kompost.

Wymagania fitosanitarne

W Polsce gatunek *C. perspectalis* nie podlega obowiązkowi zwalczania.